Euroopa Parlament
2019-2024

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2023/0371(COD)

19.2.2024

***I
RAPORTI PROJEKT

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2018/1806 peatamiskorra läbivaatamise osas (COM(2023)0642 – C9-0392/2023 – 2023/0371(COD))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Matjaž Nemec

Kasutatud tähised

*	nõuandemenetlus
***	nõusolekumenetlus
***I	seadusandlik tavamenetlus (esimene lugemine)
***II	seadusandlik tavamenetlus (teine lugemine)
***III	seadusandlik tavamenetlus (kolmas lugemine)

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

Õigusakti eelnõu muudatusettepanekud

Kahes veerus esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Välja jäetav tekst on märgistatud vasakpoolses veerus ***paksus kaldkirjas***. Teksti asendamine on märgistatud mõlemas veerus ***paksus kaldkirjas***. Uus tekst on märgistatud parempoolses veerus ***paksus kaldkirjas***.

Iga muudatusettepaneku päise esimene ja teine rida osutavad läbivaadatava õigusakti eelnõu asjaomasele tekstiosale. Kui muudatusettepanek puudutab kehtivat õigusakti, mida õigusakti eelnõus soovitakse muuta, märgitakse päises lisaks kolmandale reale viide kehtivale õigusaktile ja neljandale reale viide muudetavale sättele.

Konsolideeritud tekstina esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Uued tekstiosad on märgistatud ***paksus kaldkirjas***. Välja jäetud tekstiosad on tähistatud sümboliga ▌ või läbi kriipsutatud. Teksti asendamise puhul on uus tekst märgistatud ***paksus kaldkirjas*** ja asendatav tekst kustutatud või läbi kriipsutatud.
Erandina ei tähistata teenistuste tehtud puhtalt tehnilist laadi muudatusi lõpliku teksti vormistamiseks.

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT 5

SELETUSKIRI 10

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI 13

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2018/1806 peatamiskorra läbivaatamise osas (COM(2023)0642 – C9-0392/2023 – 2023/0371(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni ettepanekut Euroopa Parlamendile ja nõukogule (COM(2023)0642),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 2 ja artikli 77 lõike 2 punkti a, mille alusel komisjon esitas ettepaneku Euroopa Parlamendile (C9-0392/2023),

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 3,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 59,

– võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A9-0000/2024),

1. võtab vastu allpool toodud esimese lugemise seisukoha;

2. palub komisjonil ettepaneku uuesti Euroopa Parlamendile saata, kui komisjon asendab selle uue ettepanekuga, muudab seda oluliselt või kavatseb seda oluliselt muuta;

3. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 2

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(2) Määruse (EL) 2018/1806 II lisas loetletud kolmanda riigi kodanike viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korda (edaspidi „peatamiskord“) tuleks tugevdada, et anda liidu käsutusse tõhusam kaitsemeede, mille abil ulatuslikumalt vältida mitmesuguseid ebaseadusliku rände, avaliku korra ja julgeolekuriske, mis	(2) Määruse (EL) 2018/1806 II lisas loetletud kolmanda riigi kodanike viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korda (edaspidi „peatamiskord“) tuleks tugevdada, et anda liidu käsutusse tõhusam kaitsemeede, mille abil ulatuslikumalt vältida mitmesuguseid ebaseadusliku rände, avaliku korra ja julgeolekuriske, mis

tulenevad kõnealuses II lisas loetletud kolmandatest riikidest, ning hoida ära viisanõudest vabastamise kuritarvitamist asjaomaste kolmandate riikide rakendatavate investoritele kodakondsuse andmise kavade kaudu.	tulenevad kõnealuses II lisas loetletud kolmandatest riikidest, ning hoida ära viisanõudest vabastamise kuritarvitamist asjaomaste kolmandate riikide rakendatavate investoritele kodakondsuse andmise kavade kaudu***, ning erinõuete, eelkõige nende nõuete täitmata jätmist, mis on sätestatud liidu välissuhetes asjaomase kolmanda riigiga, sealhulgas inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlused***.
	Or. en

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 6 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(6a) Peatamismehhanismi peaks olema võimalik käivitada juhtudel, mis on seotud liidu välissuhetega asjaomase kolmanda riigiga, sealhulgas eelkõige inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlustel. Selliste kaalutluste hulka peaksid kuuluma liidu õigusaktide rikkumised, mille hulka kuuluvad ka liidu või liidu ja tema liikmesriikide ning kolmandate riikide vahel sõlmitud kahe- ja mitmepoolsed lepingud; rahvusvahelise õiguse ja standardite, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse rasked rikkumised asjaomase kolmanda riigi poolt, sealhulgas rahvusvaheliste kohtuotsuste täitmata jätmine; asjaomase kolmanda riigi vaenulik tegevus või agressioon ühe või mitme liikmesriigi või liidu vastu; rasked inimõiguste rikkumised, sealhulgas abordi ja LGBTQ+ isikute kriminaliseerimine ning surmanuhtluse kehtestamine või kasutamine asjaomases kolmandas riigis; ning asjaomase kolmanda riigiga seotud asjakohaste liidu sanktsioonide mittejärgimine.
	Or. en

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 2
Määrus (EL) 2018/1806
Artikkel 8a – lõige 1 – punkt d – alapunkt ii

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
ii) hübriidohud;	***välja jäetud***

Or. en

Selgitus

Raportöör on seisukohal, et see alus peaks olema osa põhjenduste arutamisest liidu välissuhetes asjaomase kolmanda riigiga, nagu on kavandatud punktis ga.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 2
Määrus (EL) 2018/1806
Artikkel 8a – lõige 1 – punkt g a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	ga) mittevastavus artiklil 1 põhinevatele erinõuetele, eelkõige liidu välissuhetele asjaomase kolmanda riigiga, sealhulgas inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlustele, mis tulenevad mis tahes järgmisest:
	i) liidu õigusaktide rikkumised, mille hulka kuuluvad ka liidu, või liidu ja tema liikmesriikide ning kolmandate riikide vahel sõlmitud kahe- ja mitmepoolsed lepingud;
	ii) rahvusvahelise õiguse ja standardite, sealhulgas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse rasked rikkumised asjaomase kolmanda riigi poolt, sealhulgas rahvusvaheliste kohtuotsuste täitmata jätmine;
	iii) asjaomase kolmanda riigi

vaenulik tegevus või agressioon ühe või mitme liikmesriigi või liidu vastu;

iv) rasked inimõiguste rikkumised, sealhulgas abordi ja LGBTQ+ isikute kriminaliseerimine ning surmanuhtluse kehtestamine või kasutamine asjaomases kolmandas riigis;

v) asjaomase kolmanda riigiga seotud asjakohaste liidu sanktsioonide mittejärgimine.

Or. en

Selgitus

Artiklis 1 määratakse kindlaks liikmesriikide territooriumile reisivate kolmandate riikide kodanike viisanõudest vabastamise alused, mis põhinevad mitmesuguste kriteeriumide üksikjuhtumipõhisel hindamisel, ning artiklis 8 sätestatakse kõnealuse erandi peatamise alused.

Viisanõudest vabastamise tingimuste ja peatamise põhjuste vahel on siiski erinevus, eelkõige seoses liidu välissuhetega asjaomase kolmanda riigiga, sealhulgas eelkõige inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlustega. Raportöör soovib selle lünga täita, laiendades artiklis 8 sätestatud peatamise aluseid.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 2
Määrus (EL) 2018/1806
Artikkel 8c – lõige 1 – lõik 2 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Komisjon jälgib artiklil 1 põhinevate erinõuete jätkuvat täitmist, eelkõige liidu välissuhteid asjaomase kolmanda riigiga, ning II lisas loetletud kolmandate riikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse viisanõude kaotamist, artikli 8a lõike 1 punktis ga osutatud peatamise aluseid.

Or. en

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 2
Määrus (EL) 2018/1806
Artikkel 8d – lõige 1

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
1. Komisjon esitab ***viisanõude kaotamise üle peetud dialoogi eduka lõpuleviimise tulemusena II lisasse kantud kolmandate riikide kohta*** Euroopa Parlamendile ja nõukogule artikli 8c lõike 1 kohast järelevalvet käsitleva aruande ***vähemalt kord aastas seitsme aasta jooksul pärast nende kolmandate riikide suhtes viisanõude kaotamise jõustumise kuupäeva ning seejärel alati***, kui komisjon seda vajalikuks peab, või Euroopa Parlament või nõukogu seda taotleb. Aruandes keskendutakse kolmandatele riikidele, mille puhul komisjon leiab konkreetse ja usaldusväärse teabe põhjal, et nad ei täida enam teatavaid artiklil 1 põhinevaid spetsiifilisi nõudeid, mida kasutati viisanõude kaotamise asjakohasuse hindamiseks.	1. Komisjon esitab ***igal aastal*** Euroopa Parlamendile ja nõukogule artikli 8c lõike 1 kohast järelevalvet käsitleva aruande***, ja teeb seda eelkõige siis***, kui komisjon seda vajalikuks peab, või Euroopa Parlament või nõukogu seda taotleb. Aruandes keskendutakse kolmandatele riikidele, mille puhul komisjon leiab konkreetse ja usaldusväärse teabe põhjal, et nad ei täida enam teatavaid artiklil 1 põhinevaid spetsiifilisi nõudeid, mida kasutati viisanõude kaotamise asjakohasuse hindamiseks.

Or. en

SELETUSKIRI

1. Taustainfo

Üks ELi viisapoliitika alustaladest on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/1806, kus on loetletud kolmandad riigid, kelle kodanikel peab liikmesriikide välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud selliste viibimiste puhul, mis ei ületa 90 päeva mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul.

Selles määratakse kindlaks viisanõude kaotamise aluspõhimõtted ja kehtestatakse nimekirjad nn positiivsetest, ehk viisanõudest vabastatud kolmandatest riikidest, ja nn negatiivsetest riikidest, kelle suhtes viisanõue kehtib, ning nähakse ette kaitsemeetmed juhuks, kui viisavabadus võidakse peatada kahe põhimehhanismi, nimelt vastastikkuse mehhanismi või peatamismehhanismi kaudu, ning nende rakendamise kord.

Pärast mõlema kaasseadusandja üleskutseid vaadata peatamismehhanism läbi, et seda tekkida võivate probleemidega paremini kohandada, esitas Euroopa Komisjon 2023. aasta oktoobris sihipärase ettepaneku peatamismehhanismi läbivaatamiseks, et tugevdada ja parandada selle mitut elementi. Kavandatud läbivaatamine puudutab artikli 8 läbivaatamist ja sisaldab mitut sisulist muudatust, mis on seotud peatamise võimalike põhjuste ja menetlustega.

Peatamiskord võeti esimest korda kasutusele 2013. aastal[1] ja selle peamine eesmärk oli võimaldada viisanõudest vabastamise ajutist peatamist ebaseadusliku rände järsu ja olulise kasvu korral. See vaadati uuesti läbi 2017. aastal[2], et liikmesriikidel oleks lihtsam anda teada asjaoludest, mis võivad viia peatamiseni, ja et komisjonil oleks võimalik peatamiskord käivitada omal algatusel.

2. Peatamismehhanismi kavandatud muudatused

Oma viimases ettepanekus teeb komisjon praegusesse mehhanismi mitu muudatust. Tehakse ettepanek võtta kasutusele uued peatamise alused, mis on seotud hübriidohtudega, näiteks mõne riigi toetusel toimuv rändajate ärakasutamine, mille eesmärk on destabiliseerida või õõnestada ühiskonda ja peamisi institutsioone, ning samuti uute põhjustega, mis konkreetselt käsitlevad investoritele kodakondsuse andmise kavasid, mida praegu kasutavad mitu viisanõudest vabastatud kolmandat riiki.

Lisatakse ka uus peatamise alus, et hõlmata juhtumid, kus II lisas loetletud kolmanda riigi viisapoliitika ei ole ELi viisapoliitikaga vastavusse viidud, mis võiks viia olukorrani, kus kolmandate riikide kodanikud, kes ei ole kõnealuse kolmanda riigi kodanikud, saabuvad

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1289/2013, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (ELT L 347, 20.12.2013, lk 74–80).

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 1. märtsi 2017. aasta määrus (EL) nr 2017/371, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (peatamise korra läbivaatamine) (ELT L 61, 8.3.2017, lk 1–6).

seaduslikult selle kolmanda riigi territooriumile ja sisenevad seejärel ebaseaduslikult liikmesriikide territooriumile.

Üks käesoleva ettepaneku uuendus on samuti võimalus, et kui on vaja otsustada, kas ebaseadusliku rände, põhjendamatute varjupaigataotluste või konkreetse kolmanda riigi kodanikega seotud raskete kuritegude olulise kasvu korral viisanõudest vabastamine peatada, kaalub komisjon pärast juhtumipõhist hindamist erinevaid künniseid.

Ettepanekus muudetakse ka menetlust ja tingimusi, mida liikmesriik järgib, et teatada komisjonile ühest või mitmest asjaolust, mis võib/võivad endast kujutada peatamise alust, ning komisjoni menetlus sellise teate läbivaatamiseks. Muudetakse ka vaatlusperioodi, mille jooksul tehakse kindlaks, kas on asjaolusid, mis võivad viia peatamiseni.

Komisjonile tehakse ka kohustuseks korrapäraselt jälgida peatamise aluste olemasolu kõigis II lisas loetletud kolmandates riikides kui ka menetlus, mida komisjon järgib, et selliste aluste olemasolu analüüsi põhjal peatamiskord käivitada.

Seda menetlust muudetakse veelgi, pikendades viisanõudest vabastamise ajutise peatamise kestust (esimeses etapis) üheksalt kuult 12 kuule ja (teises etapis) 18 kuult 24 kuule, samuti kehtestatakse uus kiirmenetlus juhuks, kui olukord nõuab komisjoni viivitamatut tegutsemist.

3. Raportööri seisukoht

Raportöör on seisukohal, et Euroopa Liit vajab sellistele probleemidele reageerimiseks tõhusaid ja piisavaid vahendeid, sealhulgas viisapoliitika valdkonnas, kuna viimastel aastatel on viisavaba reisimine laienenud mitmesse uude kolmandasse riiki, ning maailmas kerkivad pidevalt esile uued väljakutsed ja kriisid.

Seetõttu toetab raportöör sellega seoses suures osas komisjoni eesmärki ning vajadust tugevdada ja parandada viisanõudest vabastamise peatamise korda. Väärib märkimist, et alates selle kehtestamisest 2013. aastal on peatamismehhanismi rakendatud ainult ühel korral. See toimus Vanuatu juhtumi korral, mille põhjustas ELi mure seoses investoritele kodakondsuse andmise kavade kasutamisega, mille eest nõukogu võttis 2022. aasta märtsis vastu osalise peatamise, millele järgnes täielik peatamine 2022. aasta oktoobris, mis on endiselt jõus.

Pidevalt muutuva maailma ja ELi poliitika arengu ning viisavabaduse tõttu usub raportöör, et peatamismehhanismi läbivaatamisel tuleks käsitleda ELi viisapoliitikat terviklikult, võttes arvesse kõiki aspekte.

Raportöör usub seetõttu, et ELi viisanõudest vabastamise tingimuste, mis põhinevad erinevate kriteeriumide üksikjuhtumipõhisel hindamisel, ja nimetatud erandi kohaldamise peatamist võimaldavate põhjuste vahel on sisemine lõhe. Raportöör leiab samuti, et lahknevus esineb eelkõige liidu välissuhetes asjaomaste kolmandate riikidega, sealhulgas inimõiguste ja põhivabadustega seotud kaalutlustel.

Selles osas on raportöör arvamusel, et kolmanda riigi suhtes viisavabaduse peatamise alused peavad sisaldama kaalutlusi, mis on seotud liidu või teatavatel juhtudel liikmesriikide välissuhetega asjaomase kolmanda riigiga.

Peatamise põhjused peaksid muu hulgas hõlmama järgmist: **a)** ühelt poolt Euroopa Liidu või Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt asjaomaste kolmandate riikide vaheliste kahe- ja mitmepoolsete lepingute rikkumine või peatamine; **b)** rahvusvahelise õiguse ja standardite, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõiguse rasked rikkumised asjaomase kolmanda riigi poolt, sealhulgas rahvusvaheliste kohtuotsuste täitmata jätmine; **c)** asjaomase kolmanda riigi vaenulik tegevus või agressioon ühe või mitme liikmesriigi või liidu vastu; **d)** rasked inimõiguste rikkumised, sealhulgas abordi, LGBTQ+ isikute kriminaliseerimine, ning surmanuhtluse kehtestamine või kasutamine asjaomases kolmandas riigis; ja **e)** asjakohaste ELi sanktsioonide mittejärgimine.

Raportöör usub ka, et korrapärane hindamine on vajalik selleks, et täita jätkuvalt peamisi põhjuseid, miks kolmandad riigid saavad kasu viisavabadusest, mis ei olnud viisanõude kaotamise dialoogi eduka lõpuleviimise tulemus. Sellega seoses toetab raportöör komisjoni ettepanekut jälgida peatamise põhjuste olemasolu kõigi kolmandate riikide puhul, kuid nende kaalutlused peavad kahtlemata hõlmama kaalutlusi, mis on seotud liidu või teatavatel juhtudel liikmesriikide välissuhetega asjaomase kolmanda riigiga.

Kuna parlamendi praegune ametiaeg on varsti läbi, soovitab raportöör võtta kiiresti vastu Euroopa Parlamendi läbirääkimisvolitused, et tagada progressiivne tekst, mis peaks kajastuma ELi viisapoliitikas ka edaspidi.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti projekti koostamisel sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
College Green Group Ltd

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raporti koostaja.